

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:31

יציאת השבת: 17:33

י"ח טבת תשע"ה

גיליון מס' 199

שאל את אביך וירגידך

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

התפילה בבכייה מועילה יותר
"ותפתח ותראהו את הילד והנה נער
בוכה ותחמול עליו" (ב, ו).

בזמן שיהודי צריך לישועה מסוימת, והתפלל ולא נענה, ידע לו שכנראה לא השלים את מנין התפילות הדרוש לקיום בקשתו (כעניין משה רבינו ע"ה שחסרה לו תפלה אחת והיה נכנס לארץ), או שלא שם נפשו בכפו בתפלתו, כלומר שלא כיון כראוי ובכל כוחו או שהקדוש ברוך הוא עושה לו טובה בכך שלא מקיים בקשתו והוא כלל לא יודע מכך.

ומכל מקום אם יתפלל על חפצו בבכיה, ויתייפח לפני ה' לקיים

בקשתו, על פי רוב לא יאוחר המועד ותקיים בקשתו, משום שאמרו חז"ל כי שערי דמעה לא ננעלו, ותמיד עולות הן הדמעות לפני השם יתברך, וקרוב הדבר שתקובל משאלתו.

ובזה יובן הפסוק הנ"ל, שכאשר השכינה הקדושה שומעת קול בכי, מיד - **ותפתח ותראהו את הילד** שפותחת את התיבה כביכול ובודקת מי הוא זה שבוכה ומוצאת שהוא אחד מבניה, והנה נער בוכה.

מיד - **ותחמול עליו**, שחומלת עליו ומבקשת מלפני הקדוש ברוך הוא לקיים בקשתו.

נועם התורה

אנו מודים לר' עזרא מרום על האפשרות להשתמש בשו"ת על הפרשה לאורך השנים. יהי רצון שימשיך להגדיל תורה, להאדירה ולהפיצה מתוך בריאות ושמחה.

1. מהיכן למדים שנמשלו עם ישראל לכוכבים? (א', א', רש"י)
 א. רש"י: להודיע חובתן כמו שמוציא ומכניס את הכוכבים. שנאמר: "המוציא במספר צבאם" כך מנה את עם ישראל בחייהם ובמיתתן.
 ב. הבעש"ט מסביר שכשרואים את הכוכב נדמה שהוא קטן, אך כשמתקרבים אליו מוצאים שהוא גדול מאוד. כך כל יהודי טמון בו עולם שלם וכשמגיעים אליו זוכים להכיר בצוף המתקן.
2. מה נרמז במילים "ואלה שמות". ראשי תיבות של "וחייב אדם לקרוא הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום".
3. כתוב בפסוק "ויוסף היה במצרים". וכי אנו לא יודעים זאת? (א', ה', רש"י)
 ללמד צדקתו של יוסף. הוא יוסף שהיה רועה את צאן אביו והוא יוסף שהיה במצרים, ואע"פ שנעשה מלך עדיין עמד בצדקתו.
4. כמה ילדים הנשים העבריות היו יולדות בכל לידה? (א', ז', רש"י)
 שישה בכרס אחד. והרא"ם כתב שזה נלמד משש התיבות בפסוק: "פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד".
5. כיצד מיררו המצרים את חייהם של עמ"י? (א', י"ד)
 ע"י עבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה.
6. מהו שמם של המיילדות שפרה ופועה, ומדוע נקראו כך? (א', ט"ו, רש"י)
 שפרה זו יוכבד שהייתה משפרת את הולד.
 פועה זו מרים שהייתה פועה ומדברת ומפייסת את הולד.
7. מה הייתה גזירת פרעה על עמ"י? (א', ט"ז)
 חוץ מ"וימררו את חייהם" גזר פרעה להמית את כל הזכרים. שראה שמושיעם של ישראל עתיד להיוולד.
8. מה היה שכרן של המיילדות? (א', כ"א, רש"י)
 "ויעש להם בתים". יוכבד זכתה שיהיה בחלקה כהונה ולויה, ומרים זכתה לזרע מלכות.
9. למה נקרא שמו משה? (ב', י')
 "כי מן המים משיתיהו (לקחתי אותו)".
10. מדוע הרג משה את המצרי? (ב', י"א-י"ב, רש"י)
 מכיוון שראה את האיש מצרי מכה איש עברי ומתעלל בו. הסתכל משה שלא עתיד לצאת ממנו מישהו שיתגייר, הרגו וטמנו בחול.
11. מי היה כהן מדין וכמה בנות היו לו? (ב', ט"ז)
 יתרו, ולו 7 בנות.
12. מדוע גירשו הרועים את בנות יתרו? (ב', ט"ז-י"ז, רש"י)
 יתרו היה כהן בעובד כוכבים ופרש מזה, ולכן נידו אותו.
13. איך קראו לבן של משה? (ב', כ"ב)
 גרשום. "גר הייתי בארץ נוכריה".
14. מה היה המחזה שראה משה בסנה? (ג', ב')
 שהסנה בוער אך לא נשרף.
15. מה הבטיח ה' למשה בסנה? (ג', ז'-ח')
 ידעתי את מכאובי עמ"י, ועתה ארד להצילו ממצרים, ולהעלותו אל ארץ טובה ורחבה, ארץ זבת חלב ודבש.
16. מה הכוונה "אהיה אשר אהיה"? (ג', י"ד, רש"י)
 רמז ה' למשה שיאמר לעמ"י אהיה איתם בשעבוד זה ואהיה בשעבוד שאר המלכויות.
17. מדוע פחד משה ללכת אל פרעה? (ד', א')
 פחד שלא יאמינו לו ולא ישמעו לו ויאמרו לא נראה אליך ה'.
18. מדוע נהפך המטה דווקא לנחש?

שותפו של הקב"ה

בכפר אחד סמוך לעיירה מז'בוז' עיירתו של הרב מאפטא, חי לו יהודי אחד, מוזג. והיהודי הזה היה יהודי פשוט, אבל עם כל היותו יהודי פשוט היה פועל ישועות. כל מי שפנה אליו בשאלת פרנסה, רפואות הגוף וכל בקשה אחרת היה נענה מיד. הדבר היה לפלא ואחדים מאלה שהצטופפו בחצרו של הצדיק הרב מאפטא, סיפרו לו על אותו מוזג ועל הישועות שהוא עושה ולא ידעו במה כוחו גדול. שמא צדיק נסתר הוא אחד מלו' הצדיקים, או חלילה כוחו בא לו מהסטרא אחרא רחמנא ליצלן.

החליט הרב הקדוש מאפטא לתהות על קנקנו של אותו מוזג יהודי, ולדעת אם כוחו בא לו מצדקתו המרובה, או שמא מסטרא אחרא. ואז עלי להכרית את שמו מתחת השמים אמר הרב. התחפש הרב והגיע לכפרו של אותו מוזג יהודי ובא אל ביתו.

היה אצלו שלושה ימים ולא ראה כל דבר משונה, ההיפך הכל היה כשורה. יהודי שלם וירא שמים, שומר מצוות כהלכה. רק דבר אחד היה תמוה בעיניו שכל היום היה מוכר את המשקה ויושב ליד הקופה ולא היה זו משם מהבוקר עד הערב. אין הוא מרשה לאיש מבני משפחתו להחליף אותו משך כל היום אפילו לא לרגע. זה נראה תמוה מאוד בעיני הרב.

ניסה להבין ולא הצליח, עקב אחריו כלילה. אמר שמא עושה הוא מצוות בחשאי ולא היא. היה נוהג לעבוד ללכת לישון ובבוקר קם מתפלל ויושב כל היום למכור ולא זו מהקופה. ראה שיהודי תמים הוא ובכל זאת מנין לו ליהודי פשוט שכזה כוח לפעול פעולות. אמר: אשאל אותו. שאל וענה לו היהודי, כי אין הוא עושה דבר. אמר לו: אני הרב מאפטא ואני מצווה עליך לגלות לי. ענה לו המוזג: מצווה לשמוע דברי חכמים. כיון ששאלת, הסיפור ארוך, אבל אביא אותו בקיצור לפניך. - דע לך אמר אותו מוזג. - אני כל ימי חיי, מאז ומתמיד בטחתי בשם ועל כל דבר ודבר הרביתי לעשות צדקה ואפילו שהגיעו לי ולבני ביתי מים עד נפש, הרביתי לפזר את ממוני לצדקה והנה אין לנו כבר מה לאכול ולאחר זמן רב דחקו בי בני הבית שאצא לעיר הגדולה לחפש שותף לעסק שיביא קצת כסף כחלקו בשותפות וניצל.

בני ביתי בוכים ואני יצאתי את ביתי והנה בדרך בין השדות והגנים נתמלאתי שמחה ונשאתי תפילתי

(ד', ג', רש"י)

ה' רומז למשה שסיפר לשון הרע על עמ"י כשאמר "והן לא יאמינו לי" וזו אומנותו של הנחש.

19. מפני מה המכה הראשונה הייתה

ביאור (ד', ט', רש"י)

שכשה' נפרע מן האומות נפרע מאלוהיהם תחילה. שהיו עובדים ליאור והקב"ה הפכו לדם.

20. כמה ימים ניסה

הקב"ה לשכנע את

משה ללכת לפרעה,

ע ד ש מ ש ה

ה ש ת כ נ ע ?

(ד', י', רש"י)

7 ימים. וביום השביעי

משה השתכנע.

21. למה כעס ה' על משה, ובמה

הענישו? (ד', י"ד, רש"י)

מכיוון שאמר משה שלח אנשים אחרים אל פרעה. ונענש שהיה הוא עתיד להיות כהן ואהרון לוי (שנאמר "אהרון אחיך הלוי") וזכה אהרון שממנו יצאה הכהונה ומשה נהיה לוי.

22. מה פירוש המשפט שאמרה

ציפורה לבנה "כי חתן דמים אתה

לי?" (ד', כ"ה, רש"י)

משה פחד למול את בנו מפני סכנת הדרך למצרים, וכיוון שהתעכב בא נחש ובלע את משה מראשו עד ירכיו,

והבינה ציפורה שזה בגלל הברית, על כן אמרה לבנה: בגללך חתני (בעלי) היה נהרג.

23. מניין אנו למדים שפרעה כפר

בה? (ה', ב')

שאמר "מי ה' אשר אשמע בקולו" וכן "לא ידעתי את ה'".

24. במה זכו שוטרי בני ישראל, ומדוע

זכו לכך? (ה', י"ד,

רש"י)

שהיו חסים על חבריהם ולא היו מכים אותם, וכשהיו המצרים סופרים את הלבנים והיו רואים שחסר מכמות הלבנים היו מלקים את

השוטרים שלא דחקו את עושי המלאכה. וזכו השוטרים להיות הסנהדרין.

25. מה היה עונשו של משה על

שהרהר אחר מידותיו של ה'?

(ו', א', רש"י)

משה אמר "למה הרעות לעם הזה", ונענש בזה שהוא יראה את ניסי פרעה אך לא את ניסי מלכי שבעת האומות כשיכנסו לארץ ישראל.

26. מה כוונת הפסוק "וביד חזקה

יגרשם מארצו?" (ו', א', רש"י)

פרעה יגרשם על כרחם. שלא יספיקו אפילו לעשות צידה לדרך.

הלימוד בעלון מוקדש לרפואת

מאור בן יפית

ולעילוי נשמת ר' יוסף בן דוד הכהן ז"ל

להקדשות ולקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות ל: ShealAvicha@gmail.com

לארכיון העלונים: www.pirsuma.com/shal_avicha

לבורא עולם והסברתי לו שהנה בני ביתי שלחו אותי למצוא שותף, אבל מה לי שותף בשר ודם, שהיום כאן ומחר אינינו. אנא אלוהי היה אתה שותף לי, שלח לי מברכותיך ומהיום והלאה נתחלק שנינו חצי לי חצי לך.

כשסיימתי תפילתי מצאתי מטבע כסף בכיסי קניתי בה שני בקבוקי משקה ומכרתים ברווח המשכתי והתחלתי רואה ברכה רבה וגדולה בעסקי. והנה עשיתי לי שתי תיבות, אחת לי ולבני ביתי ואחת לקב"ה, השותף שלי. ומאז אני עומד כל הזמן ודואג לחלק את ההכנסות בדיוק חצי חצי ביני ובין שותפי. אינני סומך על איש שמא חס וחלילה ימעלו בעניין.

את כסף הקודש אשר לשם, אני דואג לחלק לעניים, תלמידי חכמים ואנשי מעשה. זאת עבודתי לשם יתברך, סיים המוזג את דבריו.

הרב הצדיק מאפטא שמע את דבריו ולא אמר דבר. קם נטל ממנו דברי פרידה וחזר למקומו. בשובו אמר לחסידיו: למה אתם מתפלאים על כוחו של האיש, הרי נאמר בשולחן ערוך "שותף, מה שעשה עשה" ומפני שהוא שותפו של הקב"ה באמת, ובאמונה ובתמים, על כן הוא פועל ישועות בארץ.